

сподарських операцій, щоб не допускати навіть найменших недоліків в організації бухгалтерського обліку розрахунків з контрагентами.

Перелік посилань:

1. Дроздова О. Г., Пашенко І. В. Проблеми обліку дебіторської заборгованості в Україні та шляхи їх вирішення. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2018. № 5. С. 94–98.

2. Воротнюк І. М. Особливості управління дебіторською заборгованістю малого підприємства. 2019. URL: <http://ir.lib.vntu.edu.ua/handle/123456789/27453> (дата звернення: 13.04.2021)

3. Мордань Є. Ю., Соломаха А. О. Системний підхід до управління дебіторською заборгованістю підприємства. *Вісник СумДУ. Сер. Економіка*. 2019. № 2. С. 70–79.

ОРГАНІЗАЦІЙНІ І МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АУДИТУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Савченко Д.В., здобувач вищої освіти

Разгоняєв Г.В., здобувач вищої освіти

*Науковий керівник: Болдовська К.П., канд. екон. наук, доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Аналіз наукової літератури дає змогу констатувати, що в науковому соціумі відсутній єдиний концептуальний підхід щодо методики аудиту виробничих запасів. Комплексний аналіз нормативно-правового регулювання аудиторської перевірки організації бухгалтерського обліку та наукових праць [1-12] дає змогу виокремити такі ключові організаційно-методичні особливості аудиту виробничих запасів.

Під методикою аудиту виробничих запасів слід розуміти сукупність способів і прийомів вивчення і перевірки даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності, що стосуються виробничих запасів суб'єкта господарювання, з метою висловлення незалежної думки аудитора

про їх достовірність в усіх суттєвих аспектах та про відповідність вимогам нормативно-правових актів України [4].

При здійсненні аудиту виробничих запасів можуть використовуватись такі спеціальні методи і прийоми: арифметична перевірка, документальна перевірка, аналітичні процедури, тестування, анкетування, опитування тощо.

Організація проведення аудиторських перевірок включає такі стадії:

- планування і складання програми аудиту;
- збір аудиторських доказів шляхом проведення відповідних процедур аудиту;
- формулювання висновків і складання аудиторського звіту.

Загалом, методика проведення аудиту виробничих запасів обирається аудитором на етапі ознайомлення з підприємством, коли формується розуміння концептуальної основи його фінансової звітності, на власний розсуд залежно від цілей аудиторського дослідження, передбачених договором завдань і власних можливостей [9-12].

Так, визначення процедур, які аудитор використовуватиме під час перевірки, ґрунтується на попередньому вивченні й оцінці ефективності функціонування системи бухгалтерського обліку виробничих запасів і внутрішнього контролю, зокрема, шляхом проведення тестування, за результатами якого визначають слабкі і сильні сторони об'єкта дослідження та складається програма аудиту. При цьому кількість аудиторських процедур зворотно пропорційна до оцінки системи внутрішнього контролю: чим ця оцінка вища, тим менше аудиторських процедур може планувати аудитор. Також результати тестування дають можливість вибрати спосіб організації аудиту: суцільний, вибірковий чи комбінований. Як правило, проводиться вибіркова перевірка виробничих запасів, яка є більш ефективною порівняно з суцільною через потребу останньою значних матеріальних і трудових затрат [4, 8, 9, 11].

На підставі вивчення й узагальнення існуючих рекомендацій [4, 10, 12] для ефективної організації управління аудиторським процесом і власне проведення аудиту виробничих запасів та операцій з ними на підприємстві пропонується така послідовність етапів проведення аудиторської перевірки:

- перевірка положень облікової політики в частині виробничих запасів;
- перевірка наявності виробничих запасів, їх класифікації;
- перевірка організації складського господарства і складського обліку;
- перевірка правильності оцінки (переоцінки) виробничих запасів;
- аудит операцій з надходження (оприбуткування) виробничих запасів;
- аудит операцій із вибуття (списання) виробничих запасів;
- перевірка відповідності даних обліку і звітності виробничих запасів;
- узагальнення результатів аудиту виробничих запасів.

Як зазначалось вище, проведенню аудиторської перевірки виробничих запасів має передувати планування аудиту, метою якого є концентрація уваги аудитора на найважливіших напрямках аудиту, виявлення проблем в обліку виробничих запасів, які варто перевірити найретельніше, а також отримання обґрунтованої впевненості у тому, що інформація про виробничі запаси у фінансовій звітності не містить суттєвого викривлення внаслідок шахрайства та помилок і відповідає вимогам нормативно-правових актів, застосованої концептуальної основи фінансового звітування.

Процес планування аудиту можна умовно поділити на два великі етапи: попереднє планування і розробка загального плану та програми аудиту [6].

Попереднє планування здійснюється на початковій стадії аудиту і має ґрунтуватися на попередньому вивченні особливостей господарювання підприємства, а також ознайомленні аудитора з процесами закупівлі, зберігання запасів і відпуску їх у виробництво, переліком основних поставальників тощо.

План аудиту – це документ, який за своїм змістом є більш деталізованим, ніж загальна стратегія аудиту. Зокрема, він розкриває характер, час та обсяг аудиторських процедур, які мають виконуватися працівниками аудиторської фірми для отримання достатніх і відповідних аудиторських доказів з метою зменшення аудиторського ризику до прийнятно низького рівня. Складений план аудиту підлягає обов'язковому документуванню. Формат та обсяг документування залежать від таких аспектів, як розмір і складність підприємства, що перевіряється, суттєвість, обсяг іншого документування та обставини конкретного завдання з аудиту. Документування плану аудиту має бути достатнім для відображення запланованого характеру, часу та обсягу процедур оцінки ризиків і подальших аудиторських процедур на рівні тверджень для кожного суттєвого класу операцій, залишків на рахунках та розкритті у відповідь на оцінені ризики. План аудиту затверджується до початку виконання процедур отримання аудиторських доказів, проте він може переглядатися залежно від зміни обставин, що виникають у процесі аудиту. Тобто, план аудиту не має раз і назавжди сформованого змісту, його зміст знаходиться в процесі постійного розвитку [11].

На підставі плану аудиту виробничих запасів аудитор складає програму перевірки, де встановлює перелік аудиторських процедур, які б дали можливість:

– установити достовірність первинних даних бухгалтерського обліку щодо фактичної наявності і руху виробничих запасів;

– перевірити повноту і своєчасність відображення первинних даних з обліку виробничих запасів у зведених документах та реєстрах;

– перевірити правильність ведення обліку виробничих запасів відповідно до чинних законодавчих і нормативних актів, облікової політики підприємства;

– перевірити стан збереження виробничих запасів у суб'єкта господарювання;

– підтвердити або спростувати показники фінансової звітності підприємства, які залежать від достовірності, повноти і своєчасності відображення господарських операцій, пов'язаних із рухом виробничих запасів [4, 7, 9-11].

Програма аудиту виробничих запасів, як і інші документи, що формуються в процесі перевірки, є важливим інструментом, який дозволяє забезпечити якісне надання професійних аудиторських послуг, а також зменшити ризик не виявлення суттєвих помилок. Виконання визначеного комплексу процедур залежить від обраного аудиторського підходу. По-перше, процедури отримання аудиторських доказів можна побудувати щодо інформації, яка систематизується на рахунках бухгалтерського обліку й потім слугує підставою для формування відповідного показника фінансової звітності. По-друге, процедури отримання аудиторських доказів можна побудувати для перевірки інформації про господарські операції в розрізі господарських циклів, що відбуваються на підприємстві, і пов'язаних з ними рахунків бухгалтерського обліку. З кожного розділу програми формуються документально підтвержені висновки, які є основою для формування та висловлення думки аудитора в аудиторському звіті та висновку. Програму аудиту виробничих запасів, як і загальний план, варто переглядати в ході перевірки (якщо це необхідно). Причини всіх змін мають бути задокументовані [7, 11].

Отже, на підставі загального плану аудиту виробничих запасів аудитор розробляє та документально оформлює програму аудиту, яка деталізує та розкриває пункти плану аудиту. У ході проведення перевірки аудитор може внести відповідні коригування до плану проведення перевірки. Аудитор також має проаналізувати і виявити зміни, що мали місце після проведення останнього аудиту.

Таким чином, застосування в практичному аспекті наведених рекомендацій щодо організації і методики проведення аудиторського дослідження виробничих запасів дасть змогу не лише уникнути обмеженості незалежної перевірки, але й насамперед підвищити контури ідентифікації можливих ризиків, проблем, випадків шахрайств, реалізувати методику гнучкого комплексного аналізу діяльності підприємства, що в цілому посилить якість аудиту, підвищить достовірність аудиторського звіту.

Перелік посилань:

1. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21 груд. 2017 р. № 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (дата звернення: 28.04.2021).

2. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду іншого надання впевненості та супутніх послуг. Видання 2016-2017 р. / Міжнародна федерація бухгалтерів. Аудиторська палата України. Київ, 2018. Ч.1. 1142 с.

3. Аудит виробничих запасів. URL: https://auditoru.com.ua/articles/object_694/ (дата звернення: 27.04.2021).

4. Аудит: методика і організація : навч. посіб. / Гордієнко Н. І., Харламова О. В., Мізік Ю. І., Конопліна О. О. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 319 с.

5. Бойцова М., Маханько О., Клищенко Я. Усе про облік запасів. 2-ге вид., перероб. і доп. Харків : Фактор, 2014. 160 с.

6. Кіртока Р. Г. Особливості проведення аудиту виробничих запасів в сучасних умовах на підприємствах харчовій промисловості. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 3. С. 869–872.

7. Кузик Н. Методичні аспекти аудиту запасів. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2015. Вип. 4. С. 106–113.

8. Кулаковська Л. П., Піча Ю. В. Організація і методика аудиту : підручник. Київ : Каравела, 2012. 544 с.
9. Назаренко І. М., Місюров О. В. Аудит виробничих запасів: особливості, ключові аспекти та послідовність перевірки. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 19. С. 1312–1318.
10. Сиротюк Г., Сиротюк К. Методичні особливості аудиту виробничих запасів. *Вісник Львівського національного аграрного університету. Сер. Економіка АПК*. 2015. № 22 (1). С. 92–97.
11. Скрипник М. І., Григоревська О. О., Радіонова Н. Й. Удосконалення організації і методики аудиту виробничих запасів на підприємстві. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2016. Вип. 2-3 (35). С. 378–398.
12. Фабіянська В. Ю., Пацар О. Г. Аудит виробничих запасів: організаційні та методичні аспекти. *Ефективна економіка*. 2017. № 4. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5546> (дата звернення: 27.04.2021).

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ, ЯК ЕЛЕМЕНТ МЕТОДУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Слісаренко О.О., здобувач вищої освіти

*Науковий керівник: Хорошилова І.О., канд. екон. наук, доцент
Харківський національний автомобільно- дорожній університет*

При веденні бухгалтерського обліку будь-яка установа чи підприємство керуються Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 р. № 996-XI [1].

Одним із елементів методу бухгалтерського обліку і контролю являється інвентаризація, за допомогою якою здійснюється перевірка стану активів і зобов'язань, а також виступає як доповнення в обов'язковому порядку до поточної документації при веденні фінансово-господарських операцій.

Багато випадків зустрічається в господарській діяльності підприємства, коли єдиним методом, при якому мо-